

ДО 100-РІЧЧЯ КРЕМЕНЕЦЬКОЇ ПРОСВІТИ

Ліна ВЕРЕСЕНЬ

Важко назвати ще одну громадську організацію, яка б охоплювала таку велику масу громадян, мала б такий потужний і самовідданий актив і так наполегливо та послідовно упродовж століття вела культурно-просвітницьку роботу і здійснювала патріотичний духовний вплив на мільйони людей, як Всеукраїнське товариство "Просвіта" імені Тараса Шевченка. З нагоди сторіччя з часу заснування відділення "Просвіти" на Кременеччині в читальному залі академії відбулася науково-практична конференція "Кременецька "Просвіта" в національно-культурному житті українського народу".

Учасників конференції вітали голова Кременецького РО ВУТ "Просвіта" Лілія Следзінська, народний депутат України Тарас Юрик, проректор академії з наукової роботи, професор Валентина Бенера, голова Кременецької РДА Володимир Козубський, кременецький міський голова Олексій Ковальчук, голова Тернопільського ОО ВУТ "Просвіта" Святослав Абрам'юк, представник Львівської "Просвіти" Ігор Антонюк, директор Кременецького медичного училища ім. Арсена Річинського Петро Мазур, а також директор Кременецького краєзнавчого музею Андрій Левчук і просвітянка з Ланівеччини Любов Цалик.

Модератором ювілейного наукового зібрання виступила Лілія Следзінська, яка першою до трибуни запросила доктора історичних наук, професора кафедри української філології та суспільних дисциплін нашої академії Ірину Скакальську з доповіддю "Історія Кременецької "Просвіти" в іменах (20-30-і рр. XX ст.)". Виклад історії Кременецької "Просвіти" продовжив кандидат історичних наук, доцент Олександр Соловей у науковому дослідженні "Читальні "Просвіти" Кременеччини у міжвоєнний період". Кандидат медичних наук, директор Кременецького медичного училища ім. Арсена Річинського Петро Мазур виголосив "Слово про одного із найвидатніших просвітян Волині Арсена Річинського".

Надали трибуну і юним науковцям: майбутні вчителі історії, другокурсники академії Богдана Молінська й Анна Ткачук оприлюднили свої наукові розвідки "Громадсько-політична діяльність Семена Жука" і "Діяльність просвітян в історичній літературі" відповідно.

"Просвіта" — великодний дзвін українства. Слово про філію "Просвіти" в с. Великі Березці Кременецького повіту

(20-30-і рр. XX ст.)" — такою була тематика виступу вчительки української мови та літератури Великобережечкої ЗОШ Ірини Сікліцької. Керівник відділу освіти Почаївської міської ради Олександр Петровський розповів про "Діяльність Почаївської "Просвіти" (20-30-і рр. XX ст.)". Голова Тернопільського ОО ВУТ "Просвіта" Святослав Абрам'юк зробив тематичний

огляд просвітницької літератури, інформував про мистецтво та культурно-освітню діяльність структур Тернопільської "Просвіти".

Фактологічно конкретними та змістовно насиченими були розповіді місцевих просвітян про осередки "Просвіти" в наших населених пунктах як у минулому, так і в сьогоденні: Валентини Процик — у Білокриниці, Оксани Бегар — у Куликові, Наталі Омелянської-Микуляк — у Кімнати, Наталі Гамери — на сусідній Ланівеччині.

Заступник директора, вчителька української мови та літератури Кременецького ліцею ім. Уласа Самчука Віра Трачук розкрила діяльність Уласа Самчука у Кременецькій "Просвіті", а просвітянин Мирослав Ярий — роль "Просвіти" в економічному розвитку Західної Волині у міжвоєнний період. Один із ініціаторів

та організаторів відновлення "Просвіти" в нашому краї у пострадянський період Богдан Кульчинський висвітлював процес відродження "Просвіти" на Кременеччині у 90-х рр. XX ст., а нинішній голова Кременецького РО ВУТ "Просвіта" Лілія Следзінська — культурно-освітню та громадську діяльність місцевої "Просвіти" в 2005-2018 роках.

Сучасне Кременецької "Просвіти" знайшло своє відображення у виступах викладача академії Юлії Янчук ("Участь просвітян Кременеччини у міжнародних наукових конференціях"), просвітницьких активістів Тамари Черновол ("Лісова школа на Вірлі. Про спадкоємність поколінь") Федора Грушицького ("Участь Кременецької "Просвіти" у будівництві храму Юрія-Переможця на Вірлі"). З особливою увагою та інтересом учасники конференції заслухали розповідь просвітянина, вчителя історії Староолесинецької ЗОШ, священника храму Архистратига Михаїла, протоієрея Василя Хоміцького про його капеланську діяльність в зоні бойових дій на Сході України.

Учасники просвітницької наукової конференції оглянули виставку творчих робіт викладачів і студентів спеціальності "Образотворче мистецтво" наших академії та коледжу "Відлуння Кременця у гомоні віків". З музичними вітаннями до них звернулося вокальне тріо "Мальви" з с. Великі Березці (керівник Світлана Красевич, концертмейстер Ігор Бендасюк), бандуристка з с. Кімнати Алла Люба, голова осередку "Просвіти" с. Дунаїв Наталя Капінос, вокальне тріо "Гайвчанка"

з с. Гаї (концертмейстер Григорій Бочелюк), а поетичну паузу ім організував учень професійного ліцею Андрій Павленко.

Олена Тригуба

кандидат сільськогосподарських наук

Науково-педагогічні працівники кафедри біології, екології та методики їх викладання нашої академії впродовж декількох років беруть активну участь у Подільських читаннях природничо-наукової тематичної спрямованості. Цьогоріч учасники Читань на базі Кам'янець-Подільського НУ ім. Івана Огієнка працювали над проблемою «Епоха природничих досліджень Поділля: історія, теорія, практика». Серед організаторів наукового форуму — університет-господар, Тернопільський НПУ ім. Володимира Гнатюка, Вінницький ДПУ ім. Михайла Коцюбинського, Подільський державний аграрний університет, Кременецька гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка, НПП «Подільські Товтри» і Товариство подільських природодослідників і природолюбів.

Читання проходили у форматі

Міжнародної науково-практичної конференції, на пленарному засіданні якої прозвучали доповіді про сторічний період вивчення природознавства в Кам'янці-Подільському НУ ім. Івана Огієнка, розвиток етнокультурного ландшафтознавства у Вінницькому державному педагогічному університеті ім. Михайла Коцюбинського, сучасні тенденції розвитку заповідної справи на Поділлі, зокрема в НПП «Подільські Товтри», історію наукових досліджень на кафе-

драх природничого профілю національних ВЗО.

Основна робота здійснювалась на засіданнях тематичних секцій. Група науковців аналізували історію та перспективи природничих досліджень і саме в такому контексті характеризували діяльність наукових центрів Поділля як бази регіональних і міжнародних досліджень природи. Йшлося про мережу ботанічних територій, структуру природно-заповідних фондів, про історію та перспективи конкретних напрямів флористичних і фауністичних досліджень природи регіону. В цій секції наші науковці Н.І. Цицора та О.С. Семенчук презентували тему «Ботанична освіта у Кременецькому державному педагогічному інституті (1940 — 1950 рр.)».

Грунтовною і насиченою за змістом була розмова науковців про Поділля як об'єкт світової науки, про міжнародні проблеми збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, а також про дослідження біоти Поділля, Волині й інших суміжних територій. Наші учасники І.М. Михалюк і В.А. Нездвєцька інформували про систематичну структуру вищої водної флори природних і штучних водойм околиць міста Кременця, а природознавці І.О. Ігліна, І.Я. Довганюк, М.А. Троцюк — про орнітофауну урочища

«Гниле озеро» НПП «Кременецькі гори», А.О. Штогун, Ю.В. Якимчук — про вивчення стану, інвентаризацію й охорону тваринного світу як необхідну передумову здійснення наукових досліджень (на матеріалах НПП «Кременецькі гори»).

Безперечною соціальною актуальністю та гостротою відзначалися проблеми, що висвітлювалися членами секції «Ландшафти і суспільство»: етнічний аспект взаємодії в системі «суспільство — ландшафт» (І.М. Барна), концепція геосистеми «природа — людина — суспільство» (Г.В. Чернюк, І.П. Касіяник, Б.В. Матвійчук, І.Б. Любінська), метакоронні закономірності протікання природних процесів (В.К. Лихолат), природні умови як основа забезпечення сталого розвитку регіону (М.М. Назарук), антропогенні ландшафти басейнових систем (С.С. Придеткевич), природні проблеми відтворення населення (О.В. Мотуз).

Конкретизували екологічну проблематику науковці секції «Екологічні аспекти збереження природи Поділля та суміжних територій». Їх увагу привернули методи оцінки радіаційного забруднення ландшафтних місцевостей (Л.П. Царик, В.О. Логінов), проблеми засолення природно-господарських систем (Є.А. Іванов, Є.Є. Тихонович) і продовольчої безпеки як економічного пріоритету й екологічного імперативу (В.П. Онопрієнко). Тут велася розмова про екологічну ситуацію та здоров'язберігаючі заходи на Тернопіллі: «Потенціал стійкості природного середовища до антропогенних впливів у межах Кременецького горбогірного лісового району» (Л.В. Янковська), «До проблеми озеленення об'єднаних територіальних громад Тернопільської області» (І.Р. Кузик) і про охорону здоров'я населення, що проживає на забруднених територіях після аварії на Чорнобильській АЕС (В.М. Василюк).

Не залишився поза увагою і світоглядно-освітній аспект тематики Читань. На засіданні секції, де вивчали процес формування освітніх компетенцій, науковці аналізували проблеми екологічного виховання майбутніх фахівців-природознавців (О.М. Семерня), вплив на екологічну свідомість студентів технічних ВНЗ

під час практик у національних природних парках (Т.І. Білик, А.І. Шамало, К.О. Бабікова). Тут же йшлося про компоненти екологічної культури фахівців різних профілів (С.В. Совгіра), виявлялися можливості освітнього потенціалу природничо-наукової спадщини окремих учених (Н.В. Муніч, А.О. Логінова). Наші фахівці О.І. Дух, О.В. Тригуба й О.М. Тимошенко висвітлювали «Роль громадських організацій у формуванні еколого-орієнтованої діяльності молоді».

На завершення Читань на території заказників «Вербецькі Товтри» та «Кармалюкова гора» відбувся виїзний науково-практичний семінар «Унікальні об'єкти Поділля. Ефективне використання як умова збереження».